EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2020 06 24
COM(2020) 264 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Duomenų apsauga kaip daugiau galių suteikimo piliečiams ir ES požiūrio į perėjimą prie skaitmeninių technologijų pagrindas – dveji metai taikant Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą

{SWD(2020) 115 final}

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Duomenų apsauga kaip daugiau galių suteikimo piliečiams ir ES požiūrio į perėjimą prie skaitmeninių technologijų pagrindas – dveji metai taikant Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą

1 DUOMENŲ APSAUGOS TAISYKLĖS KAIP DAUGIAU GALIŲ SUTEIKIMO PILIEČIAMS IR ES POŽIŪRIO Į PERĖJIMĄ PRIE SKAITMENINIŲ TECHNOLOGIJŲ PAGRINDAS

Ši ataskaita yra pirmoji Bendrojo duomenų apsaugos reglamento[1] (toliau – BDAR), visų pirma taisyklių dėl asmens duomenų perdavimo į trečiąsias valstybes ir tarptautinėms organizacijoms bei taisyklių dėl bendradarbiavimo ir nuoseklumo taikymo ir veikimo, vertinimo ir peržiūros ataskaita pagal BDAR 97 straipsnį.

BDAR, kuris taikomas nuo 2018 m. gegužės 25 d., yra ES sistemos[2], kuria užtikrinama Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (8 straipsnis) ir Sutartyse (Sutarties dėl Europos veikimo (toliau – SESV) 16 straipsnis) įtvirtinta pagrindinė teisė į duomenų apsaugą, pagrindas. BDAR sustiprintos duomenų apsaugos priemonės, asmenims suteiktos papildomos ir tvirtesnės teisės, padidintas skaidrumas ir užtikrinama, kad visi subjektai, kurie tvarko asmens duomenis, patenkančius į BDAR taikymo sritį, būtų atskaitingesni ir atsakingesni. Pagal šį reglamentą nepriklausomoms duomenų apsaugos institucijoms suteikiami didesni ir labiau suderinti vykdymo įgaliojimai ir nustatoma nauja valdymo sistema. Pagal jį taip pat sudaromos vienodos sąlygos visoms ES rinkoje veikiančioms bendrovėms neatsižvelgiant į jų įsisteigimo vietą ir užtikrinamas laisvas duomenų judėjimas ES, taip sustiprinant vidaus rinką.

BDAR yra svarbi į žmogų orientuoto požiūrio į technologijas sudedamoji dalis ir technologijų naudojimo dvikrypčiuose ekologiškuose ir skaitmeniniuose perėjimuose kompasas, padedantis formuoti ES politiką. Į tai buvo atkreiptas dėmesys 2020 m. vasario mėn. baltojoje knygoje „Dirbtinis intelektas“[3] ir Komunikate dėl Europos duomenų strategijos[4] (toliau – Duomenų strategija).

Ekonomikoje, kuri vis labiau grindžiama duomenų, įskaitant asmens duomenis, tvarkymu, BDAR yra labai svarbi priemonė siekiant užtikrinti, kad asmenys galėtų labiau kontroliuoti savo asmens duomenis, ir kad šie duomenys būtų tvarkomi teisėtai, sąžiningai ir skaidriai bei teisėtu tikslu. Kartu BDAR, visų pirma taikant jame

---

[1] 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB, OL L 119, 2016 5 4, p. 1–88.

[2] Reglamentą įtraukus į Europos ekonominės erdvės (EEE) susitarimą jis taip pat taikomas Norvegijai, Islandijai ir Lichtenšteinui.

[3] https://ec.europa.eu/info/publications/white-paper-artificial-intelligence-european-approach-excellence-and-trust_en

[4] https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-data-strategy_lt

įtvirtintą rizika grindžiamą požiūrį ir principus, pavyzdžiui, pritaikytąją ir standartizuotąją privatumo apsaugą, padeda skatinti patikimas naujoves. Komisija duomenų apsaugos ir privatumo teisės aktų sistemą[5] pasiūlė papildyti E. privatumo reglamentu[6], kuriuo numatyta pakeisti dabar galiojančią E. privatumo direktyvą[7]. Dabar šį pasiūlymą nagrinėja teisėkūros institucijos ir labai svarbu užtikrinti, kad jis būtų greitai priimtas.

Įgyvendinant pagrindinius Komisijos prioritetus – „Prisitaikiusią prie skaitmeninio amžiaus Europą“[8] ir „Europos žaliąjį kursą“[9] gali būti kuriamos naujos iniciatyvos, kad piliečiams būtų suteikta galimybė aktyviau dalyvauti pereinant prie skaitmeninių technologijų, padedančių kurti klimatui nekenkiančią visuomenę ir siekiant darnesnio vystymosi, ypač naudojantis skaitmeninėmis priemonėmis. BDAR nustatyta šių iniciatyvų sistema ir užtikrinama, kad jomis būtų siekiama piliečiams veiksmingai suteikti daugiau galių.

Duomenų strategijoje[10] raginama sukurti bendrą Europos duomenų erdvę – tikrą bendrąją duomenų rinką, taip pat bendras sektorines Europos duomenų erdves, kad būtų galima saugiai dalytis duomenimis ir būtų padidintas duomenų prieinamumas[11]. Visiems šiems prioritetams būtina aiški ir veiksminga saugaus keitimosi duomenimis ir didesnio duomenų prieinamumo sistema. Duomenų strategijoje taip pat paskelbtas Komisijos ketinimas būsimuose teisės aktuose išnagrinėti, kaip sudaryti sąlygas viešosiose duomenų bazėse saugomus duomenis naudoti mokslinių tyrimų tikslais laikantis BDAR. Duomenų erdvės bus remiamos Europos debesijos, kuri teikia BDAR atitinkančias duomenų tvarkymo ir debesijos infrastruktūros paslaugas. BDAR užtikrinama aukšto lygio asmens duomenų apsauga ir asmenų pagrindinis vaidmuo visose šiose duomenų erdvėse, o kartu suteikiama reikiamo lankstumo, kad būtų suderinti skirtingi požiūriai.

Žinoma, būtinybė užtikrinti pasitikėjimą ir asmens duomenų apsaugos poreikis kyla ne tik ES. Asmenys visame pasaulyje vis labiau vertina savo duomenų privatumą ir

---

[5] Prie šių teisės aktų taip pat priskiriama Duomenų apsaugos teisėsaugos srityje direktyva (Direktyva 2016/680) ir ES institucijoms ir įstaigoms skirtas duomenų apsaugos reglamentas (Reglamentas 2018/1725).

[6] Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl teisės į privatų gyvenimą ir asmens duomenų apsaugos elektroninių ryšių srityje, kuriuo panaikinama Direktyva 2002/58/EB (Reglamentas dėl privatumo ir elektroninių ryšių), COM(2017) 010 *final* – 2017/03 (COD).

[7] 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių), OL L 201, 2002 07 37, p. 0037–0047.

[8] https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age_lt

[9] Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos žaliasis kursas“, COM(2019) 640 *final*.

[10] Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos duomenų strategija“, COM(2020) 66 *final*.

[11] Šios dešimt sektorių bendrų Europos duomenų erdvių yra: pramoninė gamyba, energetika, judumas, žemės ūkis, finansiniai duomenys, viešoji administracija, bendra europinė duomenų apdorojimo erdvė, Europos žaliojo kuro duomenys ir Europos mokslinių tyrimų debesija.

saugumą. Kaip matyti iš neseniai atlikto pasaulinio tyrimo rezultatų[12], asmenys mano, kad tai yra svarbus veiksnys, turintis įtakos jų sprendimams dėl pirkimo ir jų elgesiui internete. Vis daugiau bendrovių reaguoja į šį privatumo poreikį, visų pirma, kai kurias BDAR numatytas teises ir apsaugos priemones savanoriškai suteikdamos savo klientams, kurie negyvena ES. Daug bendrovių asmens duomenų apsaugą taip pat skatina kaip konkurencinį pranašumą ir pardavimo argumentą pasaulinėje rinkoje, siūlydamos naujoviškų produktų ir paslaugų su naujais privatumo ar duomenų saugumo sprendimais. Be to, dėl didesnių privačiojo ir viešojo sektoriaus subjektų galimybių dideliu mastu rinkti ir tvarkyti duomenis kyla svarbių ir sudėtingų klausimų, dėl kurių viešuose debatuose skirtingose pasaulio šalyse privatumui vis dažniau skiriama daugiausiai dėmesio.

Priėmus BDAR kitos šalys daugybėje pasaulio regionų buvo paskatintos sekti šiuo pavyzdžiu. Ši tendencija iš tikrųjų yra visuotinė ir pasireiškia įvairiose valstybėse ir teritorijose: nuo Čilės iki Pietų Korėjos, nuo Brazilijos iki Japonijos, nuo Kenijos iki Indijos, nuo Kalifornijos iki Indonezijos. ES lyderystė duomenų apsaugos srityje reiškia, kad ji gali veikti kaip pasaulinių skaitmeninės ekonomikos reguliavimo standartų kūrėja; ją palankiai vertina svarbūs tarptautinės bendruomenės balsai, pavyzdžiui, JN generalinis sekretorius António Guterres, kuris pažymėjo, kad BDAR „buvo nustatytas pavyzdys <...>, kuriuo remiantis galima visur kitur imtis panašių priemonių“ ir „ragin[o] ES ir jos valstybes nares toliau imtis pagrindinio vaidmens formuojant skaitmeninį amžių ir pirmauti technologijos naujovių ir reguliavimo srityse“[13].

Dėl dabartinės COVID-19 pandemijos krizės, ir krizės metu, ir visam pasauliui siekiant iš jos išbristi, aiškiai matoma ši diskusijų dėl privatumo globalizacija. ES kelios valstybės narės ėmėsi neatidėliotinų priemonių norėdamos apsaugoti visuomenės sveikatą. BDAR aiškiai nustatyta, kad bet koks apribojimas turi nepažeisti pagrindinių teisių ir laisvių esmės ir turi būti demokratinėje visuomenėje būtina ir proporcinga priemonė viešajam interesui, pavyzdžiui, visuomenės sveikatai, apsaugoti. Palaipsniui atsisakant izoliavimo priemonių sprendimus priimantys subjektai turi atsižvelgti į piliečių lūkesčius, kad jiems būtų pateikti patikimi ir teises į privatumą ir asmens duomenų apsaugą užtikrinantys skaitmeniniai sprendimai.

Daug šalių numatytos privatumo apsaugos priemonės, pavyzdžiui, savanoriška vartotojų registracija, duomenų kiekio mažinimas, saugumas ir geografinio vietos nustatymo netaikymas, laikomos itin svarbiomis siekiant užtikrinti duomenimis pagrįstų sprendimų, kuriais siekiama stebėti ir sulaikyti viruso plitimą, derinti viešosios tvarkos atsakomąsias priemones, padėti pacientams ar įgyvendinti nutraukimo strategijas, patikimumą ir priimtinumą visuomenėje. ES paaiškėjo, kad duomenų apsaugos ir privatumo teisės aktų sistema[14] yra pakankamai lanksti

---

[12] Žr., pavyzdžiui, „Cisco“ 2019 m. vartotojų privatumo tyrimą (https://www.cisco.com/c/dam/en/us/products/collateral/security/cybersecurity-series-2019-cps.pdf). Remiantis tyrimo, kurio metu buvo apklausta 2 600 vartotojų visame pasaulyje, duomenimis, nemažai vartotojų jau ėmėsi veiksmų savo privatumui apsaugoti, pavyzdžiui, pakeitė bendroves ar paslaugų teikėjus dėl jų duomenų politikos ar dalijimosi duomenimis praktikos.

[13] 2019 m. gruodžio 18 d. JN generalinio sekretoriaus kreipimasis į Italijos Respublikos Senatą (pasiekiamas adresu https://www.un.org/press/en/2019/sgsm19916.doc.htm).

[14] Be BDAR, šiai sistemai priklauso E. privatumo direktyva (Direktyva 2002/58/EB), kurioje numatytos taisyklės, be kita ko, dėl prieigos prie informacijos ir jos saugojimo vartotojo galiniame įrenginyje.

priemonė, sudaranti sąlygas kurti praktinius sprendimus (pvz., sąlytį turėjusių asmenų atsekimo programėles) kartu užtikrinant aukšto lygio asmens duomenų apsaugą. Šiomis aplinkybėmis Komisija 2020 m. balandžio 16 d. paskelbė duomenų apsaugos gaires dėl kovai su pandemija naudojamų programėlių[15].

Asmens duomenų apsauga taip pat labai svarbi siekiant užkirsti kelią manipuliuoti piliečių pasirinkimu, ypač naudojant tikslinės orientacijos į rinkėjus priemones, pagrįstas neteisėtu asmens duomenų tvarkymu, išvengti kišimosi į demokratinius procesus ir išsaugoti demokratijoje itin svarbias atviras diskusijas, sąžiningumą ir skaidrumą. Dėl šios priežasties 2018 m. rugsėjo mėn. Komisija paskelbė gaires dėl Sąjungos duomenų apsaugos teisės aktų taikymo rinkimams[16].

Atlikdama šį vertinimą ir peržiūrą Komisija atsižvelgė į Tarybos[17], Europos Parlamento[18], Europos duomenų apsaugos valdybos (toliau – Valdyba)[19], atskirų duomenų apsaugos institucijų[20], įvairių suinteresuotųjų subjektų ekspertų grupės[21] ir kitų suinteresuotųjų subjektų nuomones, įskaitant nuomones, pateiktas atsiliepimuose dėl veiksmų plano [22].

Bendra išvada tokia, kad praėjus dvejiems metams nuo BDAR taikymo pradžios, juo sėkmingai pasiekti jo tikslai – sustiprinti asmens teisės į asmens duomenų apsaugą ir užtikrinti laisvą asmens duomenų judėjimą ES[23]. Tačiau buvo nustatytos kelios sritys, kurias ateityje reikia tobulinti. Komisija, kaip ir dauguma suinteresuotųjų subjektų ir duomenų apsaugos institucijų, mano, kad šiame etape daryti galutines išvadas dėl BDAR taikymo būtų per anksti. Tikėtina, kad daugumą valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų nustatytų problemų bus lengviau spręsti turint daugiau BDAR taikymo ateinančiais metais patirties. Nepaisant to, šioje ataskaitoje atkreipiamas dėmesys į sunkumus, su kuriais iki šiol teko susidurti taikant BDAR, ir nurodomi galimi jų sprendimo būdai.

---

[15] 2020 m. balandžio 17 d. Komisijos komunikatas „Duomenų apsaugos gairės dėl kovai su COVID-19 pandemija naudojamų programėlių“ 2020/C 124 I/01–C/2020/2523, OL CI 124/1, p. 1–9. 2020 m. balandžio 16 d. Komisijos remiamos ES valstybės narės, reaguodamos į koronaviruso pandemiją, sukūrė ES priemonių rinkinį dėl mobiliųjų programų naudojimo sąlytį turėjusiems asmenims išaiškinti ir įspėti. Jis priimtas pagal bendrą suderintą požiūrį siekiant remti laipsnišką izoliavimo priemonių panaikinimą. https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/covid-19_apps_en.pdf.

[16] Komisijos gairės dėl Sąjungos duomenų apsaugos teisės aktų taikymo rinkimams – Europos Komisijos medžiaga vadovų susitikimui Zalcburge 2018 m. rugsėjo 19–20 d., COM(2018) 638 *final*.

[17] Tarybos pozicija ir išvados dėl Bendrojo duomenų apsaugos reglamento taikymo: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14994-2019-REV-2/en/pdf

[18] 2020 m. vasario 21 d. Europos Parlamento Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto raštas Komisijos nariui D. Reynders, Nr. IPOL-COM-LIBE D (2020)6525.

[19] 2020 m. vasario 18 d. Tarybos nuomonė dėl BDAR vertinimo pagal 97 straipsnį: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/other/contribution-edpb-evaluation-gdpr-under-article-97_en

[20] https://edpb.europa.eu/individual-replies-data-protection-supervisory-authorities_en

[21] Komisijos sudarytą įvairių suinteresuotųjų subjektų ekspertų grupę reglamento klausimais sudaro pilietinės visuomenės ir verslo atstovai, akademikai ir srities specialistai. https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3537

[22] https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12322-Report-on-the-application-of-the-General-Data-Protection-Regulation/feedback?p_id=7669437

[23] Žr., pavyzdžiui, Tarybos poziciją ir išvadas bei Valdybos nuomonę.

Nepaisant to, kad šiame vertinime ir peržiūroje daugiausia dėmesio skiriama dviem BDAR 97 straipsnio 2 dalyje nurodytiems klausimams, t. y. tarptautiniam duomenų perdavimui ir bendradarbiavimo ir nuoseklumo užtikrinimo mechanizmams, juose laikomasi platesnio požiūrio ir taip pat aptariami įvairių subjektų per pastaruosius dvejus metus iškelti klausimai.

2 PAGRINDINĖS IŠVADOS

BDAR vykdymo užtikrinimas ir bendradarbiavimo ir nuoseklumo užtikrinimo mechanizmo veikimas

BDAR nustatyta naujoviška valdymo sistema, pagrįsta nepriklausomų duomenų apsaugos institucijų veikla valstybėse narėse ir jų bendradarbiavimu tarpvalstybiniais atvejais ir Europos duomenų apsaugos valdyboje (toliau – Valdyba). Bendrai manoma, kad duomenų apsaugos institucijos subalansuotai naudojosi savo sustiprintais taisomaisiais įgaliojimais, įskaitant įgaliojimus skirti įspėjimus ir papeikimus, baudas bei laikinus arba nuolatinius duomenų tvarkymo apribojimus[24]. Komisija pažymi, kad institucijos naudojosi savo įgaliojimais skirti administracines baudas, kurių dydis, priklausomai nuo pažeidimų sunkumo, buvo nuo kelių tūkstančių ir kelių milijonų eurų. Kitos sankcijos, pavyzdžiui, draudimas tvarkyti duomenis, gali turėti tokį pat (arba net didesnį) atgrasomąjį poveikį kaip baudos. Galutinis BDAR tikslas yra pakeisti visų susijusių subjektų kultūrą ir elgesį asmenų naudai. Išsamesnės informacijos apie tai, kaip duomenų apsaugos institucijos naudojasi taisomaisiais įgaliojimais, pateikta pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente.

Nors vertinti naujų bendradarbiavimo ir nuoseklumo užtikrinimo mechanizmų veikimą dar per anksti, duomenų apsaugos institucijos plėtojo bendradarbiavimą taikydamos vienos bendros prieigos mechanizmą[25] ir plačiai naudodamosi savitarpio pagalba[26]. Šis vienos bendros prieigos mechanizmas, kuris yra pagrindinis vidaus rinkos privalumas, naudojamas priimant sprendimus dėl daugelio tarptautinių atvejų[27]. Šiuo metu dar nepriimti svarbūs tarpvalstybinio masto sprendimai, kuriems bus taikomas vienos bendros prieigos mechanizmas. Šie sprendimai, kurie dažnai susiję su didžiosiomis tarptautinėmis technologijų bendrovėmis, turės didelį poveikį asmenų teisėms daugybėje valstybių narių.

Tačiau iš tikrųjų bendros Europos duomenų apsaugos institucijų duomenų apsaugos kultūros kūrimas yra nuolatinis procesas. Duomenų apsaugos institucijos dar visapusiškai nepasinaudojo BDAR numatytomis priemonėmis, pavyzdžiui, bendromis operacijomis, pagal kurias galėtų būti pradedami bendri tyrimai. Ieškant bendro požiūrio kartais reikėdavo prieiti prie mažiausio bendro vardiklio, todėl nebuvo pasinaudota galimybėmis skatinti didesnį suderinimą[28].

---

[24] Žr. Komisijos tarnybų darbinio dokumento 2.1 punktą.

[25] Jei bendrovė vykdo tarpvalstybinį duomenų tvarkymą, kompetentinga yra valstybės narės, kurioje yra pagrindinė bendrovės verslo vieta, duomenų apsaugos institucija.

[26] Žr. Komisijos tarnybų darbinio dokumento 2.2 punktą.

[27] 2018 m. gegužės 25 d. – 2019 m. gruodžio 31 d. pagal vienos bendros prieigos procedūrą buvo pateiktas 141 sprendimo projektas; dėl 79 iš jų buvo priimti galutiniai sprendimai.

[28] Pavyzdžiui, galėjo būti labiau suderinti nacionaliniai duomenų tvarkymo operacijų, dėl kurių pagal BDAR 35 straipsnį reikia atlikti poveikio duomenų apsaugai vertinimą, sąrašai.

Reikia toliau daryti pažangą siekiant, kad tarpvalstybinių bylų nagrinėjimas visoje ES būtų veiksmingesnis ir labiau suderintas, taip pat procedūriniu požiūriu, pavyzdžiui, dėl skundų nagrinėjimo procedūrų, skundų priimtinumo kriterijų, procedūros trukmės dėl skirtingų laikotarpių ar terminų nebuvimo nacionalinėje administracinės procedūros teisėje, procedūros momento, kai suteikiama teisė būti išklausytam, ar skundo pateikėjų informavimo ir dalyvavimo procedūroje klausimų. Valdybos šiuo klausimu pradėtas svarstymų procesas vertinamas palankiai, o Komisija dalyvauja šiose diskusijose[29].

Valdybos veikla ir rekomendacijos yra itin svarbios nuosekliai plėtojant Valdybos ir suinteresuotųjų subjektų keitimąsi informacija[30]. Iki 2019 m. pabaigos Valdyba priėmė 67 dokumentus, įskaitant 10 naujų gairių[31] ir 43 nuomones[32]. Suinteresuotieji subjektai Valdybos gaires paprastai vertina teigiamai ir prašo priimti papildomų gairių dėl pagrindinių BDAR sąvokų, tačiau taip pat atkreipia dėmesį į nacionalinių rekomendacijų ir Valdybos gairių neatitikimus. Jie pažymi poreikį gauti daugiau praktinių patarimų, ypač konkretesnių pavyzdžių, taip pat poreikį duomenų apsaugos institucijoms suteikti reikiamų žmogiškųjų, finansinių ir techninių išteklių, kad jos galėtų veiksmingai vykdyti savo funkcijas.

Komisija nuolat pažymi valstybių narių įpareigojimą nacionalinėms duomenų apsaugos institucijoms skirti pakankamai žmogiškųjų, finansinių ir techninių išteklių[33]. 2016–2019 m. padidintas daugumos institucijų darbuotojų skaičius ir biudžetas[34], o santykinai daugiausiai padidintas Airijos, Nyderlandų, Islandijos, Liuksemburgo ir Suomijos institucijų darbuotojų skaičius. Atsižvelgiant į tai, kad didžiausios tarptautinės technologijų bendrovės įsisteigusios Airijoje ir Liuksemburge, šių šalių duomenų apsaugos institucijos yra vadovaujančios institucijos daugelyje svarbių tarpvalstybinių bylų, todėl joms reikia daugiau išteklių, nei būtų galima spręsti pagal šių valstybių gyventojų skaičių. Tačiau padėtis skirtingose valstybėse narėse vis dar nevienoda ir iš esmės nepatenkinama. Duomenų apsaugos institucijos atlieka svarbiausią vaidmenį siekiant užtikrinti BDAR vykdymą nacionaliniu lygmeniu ir Valdybos bendradarbiavimo ir nuoseklumo užtikrinimo mechanizmo veiksmingumą, įskaitant, visų pirma, vienos bendros prieigos mechanizmą, taikomą tarpvalstybiniams atvejams. Todėl valstybės narės raginamos joms skirti pakankamai išteklių, kaip reikalaujama BDAR[35].

Tam tikras susiskaidymo lygis ir skirtingi požiūriai esant suderintoms taisyklėms

Komisija stebi BDAR įgyvendinimą nacionalinės teisės aktuose. Rengiant šią ataskaitą visos valstybės narės, išskyrus Slovėniją, priėmė naujus teisės aktus arba

[29] Žr. Komisijos tarnybų darbinio dokumento 2.2 punktą.
[30] Ypač verslo ir pilietinės visuomenės atstovai. Žr. Komisijos tarnybų darbinio dokumento 2.3 punktą.
[31] Jos papildo 10 prieš pradedant taikyti Reglamentą 29 straipsnio darbo grupės priimtų ir Valdybos patvirtintų gairių. Nuo 2020 m. sausio mėn. iki gegužės mėn. pabaigos Valdyba priėmė 4 papildomas gaires ir atnaujino vienas priimtas gaires.
[32] 42 iš šių nuomonių buvo priimtos pagal BDAR 64 straipsnį, o viena nuomonė priimta pagal BDAR 70 straipsnio 1 dalies s punktą ir yra susijusi su sprendimu dėl tinkamumo, priimtu dėl Japonijos.
[33] Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „Duomenų apsaugos taisyklių kaip priemonės pasitikėjimui didinti ES ir už ES ribų vertinimas“, COM(2019) 374 *final*,2019 7 24.
[34] 2016–2019 m. EEE nacionalinių duomenų apsaugos institucijų, jas vertinant kartu, darbuotojų skaičius bendrai padidėjo 42 %, o biudžetas – 49 %.
[35] Žr. Komisijos tarnybų darbinio dokumento 2.4 punktą.

pritaikė savo nacionalinius duomenų apsaugos teisės aktus. Slovėnijos[36] paprašyta Komisijai pateikti paaiškinimus dėl to proceso baigimo[37].

BDAR numatytas nuoseklus požiūris į duomenų apsaugos taisykles visoje ES. Tačiau jame valstybių narių reikalaujama priimti kai kurių sričių teisės aktus[38], o kitose srityse suteikiama galimybė papildomai patikslinti BDAR nuostatas[39]. Todėl vis dar yra tam tikras susiskaidymas, kurį visų pirma lemia plačiai naudojamos neprivalomos konkretumo sąlygos. Pavyzdžiui, dėl vaikų amžiaus skirtumo informacinių visuomenės paslaugų srityje valstybėse narėse vaikams ir jų tėvams kyla neaiškumų dėl jų duomenų apsaugos teisių bendrojoje rinkoje. Dėl šio susiskaidymo taip pat kyla sunkumų vykdant tarpvalstybinį verslą ir įgyvendinant naujoves, ypač dėl naujų technologinių pokyčių ir kibernetinio saugumo sprendimų. Siekiant užtikrinti veiksmingą vidaus rinkos veikimą ir išvengti nereikalingos naštos bendrovėms, labai svarbu, kad nacionalinės teisės aktuose nebūtų viršytos BDAR nustatytos ribos arba nustatoma papildomų reikalavimų, kai tokios ribos nenustatytos.

Konkretus uždavinys priimant nacionalinius teisės aktus – teisę į asmens duomenų apsaugą suderinti su saviraiškos ir informacijos laisve bei užtikrinti tinkamą šių teisių pusiausvyrą. Kai kuriuose nacionalinės teisės aktuose nustatytas saviraiškos laisvės pirmumo principas, o kituose numatyta, kad pirmenybė teikiama asmens duomenų apsaugai, o netaikyti duomenų apsaugos taisyklių leidžiama tik konkrečiais atvejais, pavyzdžiui, kai tai susiję su viešuoju asmeniu. Galiausiai, kitose valstybėse dėl nukrypti nuo tam tikrų BDAR nuostatų leidžiančių nuostatų tam tikrą pusiausvyrą nustato įstatymų leidėjas ir (arba) atliekamas kiekvieno atvejo vertinimas.

Komisija toliau vertins nacionalinės teisės aktus. Derinimas turi būti numatytas įstatyme ir nekeisti šių pagrindinių teisių esmės; jis turi būti proporcingas ir būtinas[40]. Dėl duomenų apsaugos taisyklių (taip pat jų aiškinimo ir taikymo) neturėtų būti daromas poveikis saviraiškos ir informacijos laisvės įgyvendinimui (pavyzdžiui, sukuriant atgrasomąjį poveikį arba darant spaudimą žurnalistams atskleisti savo šaltinius). Nacionalinės teisės aktuose nustatant šių dviejų teisių pusiausvyrą turi būti atsižvelgiama į Teisingumo Teismo ir Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudenciją[41].

Valstybių narių teisės aktuose įgyvendinant nuo bendrojo draudimo tvarkyti (taip pat sveikatos ir tyrimų tikslais) specialių kategorijų asmens duomenis nukrypti leidžiančias nuostatas taikomas skirtingas požiūris dėl konkretumo lygio ir apsaugos priemonių. Siekdama spręsti šią problemą Komisija pirmiausia vertina skirtingus valstybių narių požiūrius[42], o vėliau padės parengti elgesio kodeksą (-us), kuriuo (-iais) būtų prisidedama prie nuoseklesnio požiūrio šioje srityje, o tarpvalstybinis

[36] Paskutinį kartą – Komisijos nario D. Reynders 2020 m. kovo mėn. raštu.

[37] Reikia pažymėti, kad Slovėnijos nacionalinė duomenų apsaugos institucija yra įsteigta remiantis galiojančiais nacionaliniais duomenų apsaugos teisės aktais ir prižiūri BDAR taikymą šioje valstybėje narėje.

[38] Žr. Komisijos tarnybų darbinio dokumento 3.1 punktą.

[39] Žr. Komisijos tarnybų darbinio dokumento 3.2 punktą.

[40] Chartijos 52 straipsnio 1 dalis.

[41] Žr. Komisijos tarnybų darbinio dokumento 3.1 punktą: Teisės į asmens duomenų apsaugą suderinimas su teise į saviraiškos ir informacijos laisvę.

[42] Komisija pradėjo tyrimą „Valstybių narių taisyklių dėl sveikatos duomenų vertinimas atsižvelgiant į BDAR“, Chafea/2018/Health/03, konkrečios sutarties Nr. 2019 70 01.

asmens duomenų tvarkymas taptų paprastesnis[43]. Be to, suderintą požiūrį padės užtikrinti būsimos Valdybos gairės dėl asmens duomenų naudojimo mokslinių tyrimų srityje. Komisija Valdybai teiks informaciją, ypač dėl sveikatos tyrimų, įskaitant konkrečius klausimus ir konkrečių atvejų, apie kuriuos Komisijai praneša tyrimų bendruomenė, analizę.

[43] Žr. veiksmus, apie kuriuos paskelbta Europos duomenų strategijos p. 30.

Daugiau galių kontroliuoti savo duomenis suteikimas asmenims

Remiantis pagrindinių teisių tyrimo duomenimis[44] 69 % Europos gyventojų, sulaukusių 16 metų yra girdėję apie BDAR, o 71 % asmenų ES yra girdėję apie savo šalies nacionalinę duomenų apsaugos instituciją.

Asmenys vis geriau suvokia savo teises: teisę susipažinti su savo asmens duomenimis, teisę reikalauti juos ištaisyti, teisę reikalauti juos ištrinti ir teisę į jų perkeliamumą, teisę nesutikti, kad duomenys būtų tvarkomi, taip pat didesnį skaidrumą. BDAR sustiprintos procedūrinės teisės, prie kurių priskiriama teisė pateikti skundą duomenų apsaugos institucijai, įskaitant galimybę teikti atstovaujamuosius ieškinius, ir teisė apskųsti teismine tvarka. Asmenys vis dažniau naudojasi šiomis teisėmis, tačiau reikia sudaryti palankesnes sąlygas jas įgyvendinti ir visapusiškai jas vykdyti. Valdybos vadovaujamuose svarstymuose bus paaiškintas ir dar palengvintas naudojimasis atskiromis teisėmis, o priėmus siūlomą Direktyvą dėl atstovaujamųjų ieškinių[45] numatoma, kad asmenys atstovaujamuosius ieškinius galės reikšti visose valstybėse narėse ir kad bus sumažintos tarpvalstybinių ieškinių išlaidos.

Teisė į duomenų perkeliamumą turi aiškų dar iki galo neišnaudotą potencialą, kad duomenų ekonomikoje didžiausias dėmesys būtų skiriamas asmenims sudarant jiems sąlygas keisti skirtingus paslaugų teikėjus, derinti skirtingas paslaugas, naudotis kitomis naujoviškomis paslaugomis ir pasirinkti paslaugas, kuriomis geriausiai užtikrinama duomenų apsauga. Taip bus netiesiogiai skatinama konkurencija ir remiamos naujovės. Šio potencialo panaudojimas yra vienas iš Komisijos prioritetų, ypač atsižvelgiant į tai, kad vartotojai, vis dažniau naudodamiesi daiktų interneto įrenginiais, sukuria vis daugiau duomenų, todėl jiems kyla pavojus susidurti su nesąžininga praktika ir prisirišimo poveikiu. Duomenų perkeliamumas gali būti labai naudingas sveikatos ir gerovės požiūriu, dėl mažesnio aplinkosauginio pėdsako ir galimybės naudotis viešosiomis ir privačiosiomis paslaugomis, aukštesnio gamybos produktyvumo ir geresnės produktų kokybės ir saugumo.

Duomenų strategijoje buvo atkreiptas dėmesys į poreikį spręsti sunkumus, pavyzdžiui, tai, kad nenustatyta standartų, leidžiančių teikti duomenis kompiuterio skaitomu formatu siekiant sustiprinti veiksmingą naudojimąsi teise į duomenų perkeliamumą, kuri šiuo metu taikoma tik keliuose sektoriuose (t. y. bankų veikloje ir telekomunikacijų srityje). Tai galima padaryti visų pirma kuriant tinkamas priemones, standartizuotus formatus ir sąsajas[46]. Tokį dažnesnį naudojimąsi taip pat galima pasiekti visų pirma nurodant technines sąsajas ir kompiuterio skaitomus formatus, leidžiančius perkelti duomenis realiuoju laiku. Dažniau naudojantis teise į duomenų perkeliamumą, be kita ko, asmenims būtų paprasčiau suteikti leidimą jų duomenis naudoti visuomenės labui (pavyzdžiui, tyrimams sveikatos srityje skatinti), jei jie to pageidauja (duomenų altruizmas). Rengdama Skaitmeninių paslaugų akto dokumentų

[44] Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (FRA) (2020 m.): 2019 m. pagrindinių teisių tyrimas. Duomenų apsauga ir technologija: https://fra.europa.eu/en/publication/2020/fundamental-rights-survey-data-protection

[45] Numatoma, kad priėmus siūlomą Direktyvą dėl atstovaujamųjų ieškinių siekiant apsaugoti kolektyvinius vartotojų interesus (COM(2018) 0184 *final* – 2018/089 (COD) bus sustiprintas atstovaujamųjų ieškinių, taip pat ir duomenų apsaugos srityje, pagrindas.

[46] Šios priemonės gali būti sutikimo administravimo priemonės ir asmeninės informacijos valdymo priemonės.

rinkinį[47] Komisija plačiau nagrinės duomenų ir su duomenimis susijusios praktikos svarbą platformos ekosistemoje.

[47] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_962

Organizacijų, ypač mažųjų ir vidutinių įmonių, galimybės ir sunkumai

BDAR ir Laisvo ne asmens duomenų judėjimo reglamente[48] bendrovėms suteikiama galimybių skatinant konkurenciją ir naujoves, užtikrinant laisvą duomenų judėjimą ES ir sudarant vienodas sąlygas ne ES įsisteigusioms bendrovėms[49]. Dėl teisės į duomenų perkeliamumą ir didėjančio asmenų, ieškančių privatumą užtikrinančių sprendimų, skaičiaus, gali būti sumažintos kliūtys bendrovėms patekti į rinką ir gali būti atverta augimo galimybių, grindžiamų pasitikėjimu ir naujovėmis. Kai kurie suinteresuotieji subjektai pranešė, kad taikyti BDAR sudėtinga visų pirma mažosioms ir vidutinėms įmonėms. Remiantis rizika grindžiamu požiūriu, būtų netikslinga numatyti nukrypti nuostatas pagal veiklos vykdytojų dydį, nes tai savaime nėra rizikos, kurią asmens duomenų tvarkymas gali kelti asmenims, rodiklis. Kelios duomenų apsaugos institucijos suteikė praktinių priemonių, kad MVĮ, užsiimančioms mažos rizikos duomenų tvarkymo veikla, galėtų lengviau įgyvendinti BDAR. Šios pastangos turėtų būti intensyvesnės ir plačiai paplitusios, pageidautina laikantis bendro Europos požiūrio, kad nebūtų kuriamos kliūtys bendrajai rinkai.

Duomenų apsaugos institucijos numatė įvairius veiksmus, kad padėtų mažosioms ir vidutinėms įmonėms laikytis BDAR nuostatų, pavyzdžiui, duomenų tvarkymo sutarčių ir duomenų tvarkymo veiklos įrašų šablonų teikimą, seminarus ir telefono linijas konsultacijoms. Kai kurioms iš šių iniciatyvų buvo skirtas finansavimas iš ES lėšų[50]. Reikėtų apsvarstyti papildomus veiksmus, kad mažosioms ir vidutinėms įmonėms būtų lengviau taikyti BDAR.

BDAR visų rūšių bendrovėms ir organizacijoms suteikiamas priemonių rinkinys, pavyzdžiui, elgesio kodeksai, sertifikavimo mechanizmai ir standartinės sutarčių sąlygos, padėsiantis joms įrodyti, kad jos laikosi reikalavimų. Šį priemonių rinkinį reikia visiškai išnaudoti. Mažosios ir vidutinės įmonės ypač pažymi elgesio kodeksų, kurie būtų pritaikyti prie jų situacijos ir nesukeltų neproporcingų išlaidų, svarbą ir naudą. Kalbant apie sertifikavimo schemas saugumas (įskaitant kibernetinį saugumą) ir standartizuotoji duomenų apsauga yra pagrindiniai elementai, į kuriuos reikia atsižvelgti pagal BDAR, ir joms būtų naudingas bendras ir plataus užmojo požiūris visoje ES. Šiuo metu Komisija, atsižvelgdama į vykdomą standartinių sutarčių sąlygų, taikomų tarptautiniam duomenų perdavimui, modernizavimą[51], rengia standartines duomenų valdytojų ir duomenų tvarkytojų sutarčių sąlygas[52].

BDAR taikymas naujoms technologijoms

---

[48] 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1807 dėl laisvo ne asmens duomenų judėjimo Europos Sąjungoje pagrindų, OL L 303, p. 59–68.

[49] Žr. Komisijos tarnybų darbinio dokumento 5 punktą. Taip pat žr. Gaires dėl Reglamento dėl laisvo ne asmens duomenų judėjimo Europos Sąjungoje pagrindų, COM(2019) 250 *final*, kuriose paaiškintos taisyklės, kuriomis reglamentuojamas mišrių duomenų rinkinių (juos sudaro ir asmens, ir ne asmens duomenys) tvarkymas, todėl jos yra naudingos bendrovėms, įskaitant mažąsias ir vidutines įmones.

[50] Finansinę paramą Komisija suteikė trijuose dotacijų (iš viso 5 mln. EUR) etapuose; paskutiniai du etapai buvo konkrečiai skirti remti nacionalinių duomenų apsaugos institucijų pastangas užmegzti ryšį su asmenimis ir mažosiomis bei vidutinėmis įmonėmis: https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/eu-data-protection-rules/eu-funding-supporting-implementation-gdpr_en. 2020 m. tam bus skirta dar 1 mln. EUR.

[51] Pagal BDAR 46 straipsnį.

[52] Pagal BDAR 28 straipsnį.

BDAR, kuris sumanytas kaip technologiškai neutralus aktas, yra grindžiamas principais, todėl jame reglamentuojamos kuriamos naujos technologijos.

Jis vertinamas kaip esminė ir lanksti priemonė siekiant užtikrinti, kad kuriant naujas technologijas būtų laikomasi pagrindinių teisių. Duomenų apsaugos ir privatumo teisės aktų sistemos svarba ir lankstumas buvo aiškiai matyti COVID-19 krizės metu, ypač kuriant sąlytį turėjusių asmenų atsekimo programėles ir kitus technologinius sprendimus siekiant kovoti su pandemija. Ateityje laukia uždavinys išaiškinti, kaip pasiteisinusius principus taikyti konkrečioms technologijoms, pavyzdžiui, dirbtinio intelekto, blokų grandinės, daiktų interneto ar veido atpažinimo technologijoms, kurias taikant reikalinga nuolatinė stebėsena. Pavyzdžiui, Komisijos baltojoje knygoje „Dirbtinis intelektas“[53] buvo pradėta vieša diskusija apie konkrečias aplinkybes (jei tokių yra), kuriomis būtų galima pateisinti dirbtinio intelekto naudojimą viešose vietose nuotolinio biometrinio tapatybės nustatymo tikslais (pvz., veido atpažinimui), ir apie bendras apsaugos priemones. Atsižvelgiant į tai duomenų apsaugos institucijos turėtų būti pasiruošusios nuo pat pradžių dalyvauti techninio projektavimo procesuose.

Be to, griežtas ir veiksmingas BDAR vykdymas didelių skaitmeninių platformų ir integruotų įmonių atžvilgiu, įskaitant internetinės reklamos ir tikslinės orientacijos srityse, yra esminis asmenų apsaugos elementas.

Šiuolaikiško tarptautinio duomenų perdavimo priemonių rinkinio kūrimas

BDAR numatytas modernizuotas priemonių rinkinys siekiant palengvinti asmens duomenų perdavimą iš ES į trečiąją šalį ar tarptautinę organizaciją kartu užtikrinant, kad duomenims būtų toliau taikoma aukšto lygio apsauga. Per pastaruosius dvejus metus Komisija ėmėsi aktyvesnių veiksmų siekdama visapusiškai naudotis BDAR numatytomis priemonėmis.

Be kita ko, ji aktyviai bendradarbiavo su pagrindiniais partneriais siekdama priimti sprendimą dėl tinkamumo. Tokio sprendimo poveikis – sudaryti sąlygas saugiam ir laisvam asmens duomenų judėjimui į atitinkamą trečiąją šalį, kad duomenų eksportuotojui nereikėtų imtis papildomų apsaugos priemonių ar gauti leidimo. Konkrečiai kalbant, ES ir Japonijos abipusiais sprendimais dėl tinkamumo, kurie įsigaliojo 2019 m. vasario mėn., buvo sukurta didžiausia pasaulyje laisvo ir saugaus duomenų judėjimo erdvė. Be to, tinkamumo užtikrinimo procesas su Korėjos Respublika yra pažengęs vyksta tiriamosios derybos su kitais svarbiais partneriais Azijoje ir Lotynų Amerikoje.

Tinkamumas taip pat svarbus būsimuose santykiuose su Jungtine Karalyste, jei bus įvykdytinos taikytinos sąlygos. Jis yra sąlygas prekybai, įskaitant skaitmeninę prekybą, sudarantis veiksnys ir būtina išankstinė glaudaus ir plataus užmojo bendradarbiavimo teisėsaugos ir saugumo srityje sąlyga. Be to, aukštas duomenų apsaugos konvergencijos lygis yra svarbus elementas siekiant užtikrinti vienodas sąlygas dviejose taip glaudžiai integruotose ekonomikose. Atsižvelgdama į politinę deklaraciją dėl būsimų Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės santykių šiuo metu

[53] Baltoji knyga „Dirbtinis intelektas. Europos požiūris į kompetenciją ir pasitikėjimą“, COM(2020) 65 *final*.

Komisija atlieka tinkamumo vertinimą ir pagal BDAR, ir pagal Duomenų apsaugos teisėsaugos srityje direktyvą[54].

Atlikdama pirmąjį BDAR vertinimą Komisija taip pat privalo peržiūrėti sprendimus dėl tinkamumo, kurie buvo priimti pagal ankstesnes taisykles[55]. Komisijos tarnybos dalyvavo intensyviame dialoge su kiekviena iš 11 suinteresuotųjų trečiųjų šalių ir teritorijų[56], kad įvertintų, kaip priėmus sprendimą dėl tinkamumo keitėsi jų duomenų apsaugos sistemos, ir įvertintų, ar jos atitinka BDAR nustatytus standartus. Poreikis užtikrinti tokių sprendimų, kaip pagrindinės prekybos ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės, tęstinumą, yra vienas iš veiksnių, paskatinusių kelias iš šių šalių ir teritorijų modernizuoti ir griežtinti savo privatumo teisės aktus. Su kai kuriomis iš šių šalių ir teritorijų aptariamos papildomos apsaugos priemonės, kad būtų atsižvelgta į reikšmingus apsaugos skirtumus. Tačiau, kadangi Teisingumo Teismas sprendime, kuris bus priimtas liepos 16 d., gali pateikti paaiškinimų, kurie gali būti reikšmingi tam tikriems tinkamumo standarto elementams, Teisingumo Teismui priėmus sprendimą toje byloje Komisija pateiks atskirą esamų sprendimų dėl tinkamumo vertinimo ataskaitą[57].

Be darbo tinkamumo srityje, Komisija vykdo visapusišką standartinių sutarčių sąlygų modernizavimą, kad jas atnaujintų atsižvelgdama į naujus BDAR numatytus reikalavimus. Siekiama, kad jos labiau atitiktų tikrąją duomenų tvarkymo operacijų padėtį šiuolaikinėje skaitmeninėje ekonomikoje, ir kad, be kita ko atsižvelgiant į būsimą Teisingumo Teismo jurisprudenciją, būtų atsižvelgta į poreikį patikslinti kai kurias apsaugos priemones[58]. Šios sąlygos yra kol kas plačiausiai naudojamas duomenų perdavimo mechanizmas; tūkstančiai ES bendrovių jas naudoja teikdamos įvairias paslaugas savo klientams, tiekėjams, partneriams ir darbuotojams.

Valdyba taip pat aktyviai dalyvavo tobulinant tarptautinius BDAR aspektus. Prie to priskiriamas rekomendacijų dėl esamų duomenų perdavimo mechanizmų, pavyzdžiui, įmonėms privalomų taisyklių ir nukrypti leidžiančių nuostatų, atnaujinimas, taip pat BDAR numatytų naujų priemonių, pvz., elgesio kodeksų ir sertifikavimo, naudojimo teisinės infrastruktūros kūrimas.

Kad suinteresuotieji subjektai galėtų visapusiškai naudotis BDAR duomenų perdavimo priemonių rinkiniu, svarbu, kad Valdyba intensyviau vykdytų savo darbą dėl įvairių duomenų perdavimo mechanizmų, be kita ko, dar supaprastintų įmonėms privalomų taisyklių patvirtinimo procesą, baigtų rengti rekomendacijas dėl elgesio kodeksų ir sertifikavimo, kaip duomenų perdavimo priemonių, ir aiškiau apibrėžtų

---

[54] 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, ir kuriuo panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR (OL L 119, 2016 5 4, p. 89–131).

[55] 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, 1995 11 23, p. 31–50).

[56] Šios šalys ir teritorijos: Andora, Argentina, Džersis, Farerų salos, Gernsis, Džersis, Meno sala, Izraelis, Naujoji Zelandija, Šveicarija ir Urugvajus.

[57] Žr. bylą C-311/18, *Duomenų apsaugos komisijos narys / Facebook Ireland Limited, Maximillian Schrems* (toliau – byla „Schrems II“), kurioje nagrinėjamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl standartinių sutarčių sąlygų. Tačiau Teisingumo Teismas taip pat gali išsamiau paaiškinti tam tikrus tinkamumo standarto elementus.

[58] Žr. bylą „Schrems II“.

tarptautinio duomenų perdavimo taisyklių (V skyrius) ir BDAR teritorinės taikymo srities (3 straipsnis) sąveiką.

Kita svarbi ES duomenų apsaugos taisyklių tarptautinio aspekto dalis – išplėsta BDAR taikymo sritis, į kurią patenka ES rinkoje veikiančių užsienio veiklos vykdytojų duomenų tvarkymo veikla. Siekiant užtikrinti, kad būtų veiksmingai laikomasi BDAR reikalavimų, ir sudaryti iš tikrųjų vienodas sąlygas, labai svarbu, kad šis taikymo srities išplėtimas atsispindėtų duomenų apsaugos institucijų vykdymo veiksmuose. Visų pirma atliekant šiuos veiksmus turėtų dalyvauti (jei reikia) duomenų valdytojo ar duomenų tvarkytojo atstovas ES, į kurį būtų galima kreiptis vietoje ne ES įsisteigusios bendrovės arba be jos. Šiuo požiūriu reikėtų vadovautis dar ryžtingiau siekiant aiškiai parodyti, kad užsienio veiklos vykdytojai, neįsteigę įmonės padalinių ES, neatleidžiami nuo savo įpareigojimų pagal BDAR.

Konvergencijos ir tarptautinio bendradarbiavimo duomenų apsaugos srityje skatinimas

BDAR tarptautiniu lygmeniu jau yra pagrindinis atskaitos taškas, kuris daug pasaulio valstybių veikė kaip skatinamasis veiksnys apsvarstyti galimybę nustatyti šiuolaikines privatumo taisykles. Ši pasaulinės konvergencijos tendencija yra itin teigiamas laimėjimas, suteikiantis naujų galimybių geriau apsaugoti asmenis ES, kai jų duomenys perduodami į užsienį, kartu palengvinant duomenų judėjimą.

Remdamasi šia tendencija Komisija įsitraukė į aktyvesnį dialogą keliuose dvišaliuose, regioniniuose ir daugiašaliuose forumuose, siekdama skatinti pasaulinę privatumo užtikrinimo kultūrą ir plėtoti skirtingų privatumo apsaugos sistemų konvergencijos elementus. Dėdama pastangas Komisija naudojosi ir tikisi toliau naudotis aktyvia Europos išorės veiksmų tarnybos ir ES delegacijų trečiosiose šalyse bei atstovybių tarptautinėse organizacijose tinklo parama. Be to, taip sudarytos sąlygos užtikrinti didesnį skirtingų ES politikos tarptautinių aspektų nuoseklumą ir suderinamumą – pradedant prekyba, baigiant nauja ES ir Afrikos partneryste. G 20 ir G 7 neseniai taip pat pripažino duomenų apsaugos svarbą pasitikėjimui skaitmenine ekonomika ir duomenų srautais, ypač vadovaujantis sąvoka „Laisvas duomenų judėjimas esant pasitikėjimui“, kurią iš pradžių pasiūlė G 20pirmininkaujanti Japonija[59]. Duomenų strategijoje pažymimas Komisijos ketinimas toliau skatinti dalytis duomenimis su patikimais partneriais kartu kovojant su piktnaudžiavimu, pavyzdžiui, neproporcinga (užsienio) valdžios institucijų prieiga prie asmens duomenų.

Skatindama duomenų apsaugos standartų konvergenciją tarptautiniu lygmeniu, kaip būdą sudaryti palankesnes sąlygas duomenų judėjimui, taigi, ir prekybai, Komisija taip pat yra pasiryžusi kovoti su skaitmeniniu protekcionizmu, kaip neseniai pažymėta Duomenų strategijoje[60]. Šiuo tikslu ji sukūrė konkrečias duomenų judėjimo ir duomenų apsaugos prekybos susitarimuose nuostatas[61], kurias ji sistemingai pateikia dvišalėse (vėliausiai – su Australija, Naująja Zelandija ir Jungtine Karalyste) ir

[59] Žr., pvz., G20 vadovų susirinkimo Osakoje deklaracijos tekstą. https://www.consilium.europa.eu/media/40124/final_g20_osaka_leaders_declaration.pdf

[60] Duomenų strategija, p. 23.

[61] Žr. tekstą apie tarpvalstybinio duomenų judėjimo ir asmens duomenų apsaugos horizontaliąsias nuostatas (ES prekybos ir investicijų susitarimuose). https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/may/tradoc_156884.pdf

daugiašalėse derybose, pavyzdžiui, dabartinėse PPO derybose dėl elektroninės prekybos[62]. Šiomis horizontaliosiomis nuostatomis eliminuojamosnepagrįstos priemonės, kaip antai privalomi duomenų lokalizavimo reikalavimai, kartu išsaugant susitarimo šalių reguliavimo autonomiją, taip siekiant apsaugoti pagrindinę teisę į duomenų apsaugą.

Todėl reikėtų toliau tirti prekybos ir duomenų apsaugos priemonių sąveiką, kad būtų užtikrintas laisvas ir saugus tarptautinis duomenų judėjimas, kuris labai svarbus Europos bendrovių, įskaitant mažąsias ir vidutines įmones, verslo operacijoms, konkurencingumui ir plėtrai vis labiau skaitmeninamoje ekonomikoje.

Taip pat svarbu užtikrinti, kad tais atvejais, kai Europos rinkoje veikiančios bendrovės kviečiamos teikti teisėtą prašymą dalytis duomenimis teisėsaugos tikslais, jos galėtų tai daryti nesusidurdamos su teisės kolizija ir visapusiškai gerbdamos ES pagrindines teises. Todėl Komisija yra įsipareigojusi su tarptautiniais partneriais kurti reikiamas teisines sistemas, kuriomis būtų remiamas šių formų bendradarbiavimas, visų pirma numatydama reikiamas duomenų apsaugos priemones, ir taip prisidėti prie veiksmingesnės kovos su nusikalstamumu.

Galiausiai, kai privatumo reikalavimų laikymosi problemos ar duomenų saugumo incidentai gali vienu metu turėti poveikį daugybei asmenų keliose jurisdikcijose, reikia toliau stiprinti Europos ir tarptautinių reguliavimo institucijų bendradarbiavimą vietoje. Visų pirma šiuo tikslu reikia sukurti tinkamas teisines tvirtesnio bendradarbiavimo ir savitarpio pagalbos priemones, be kita ko, sudarant sąlygas keistis reikiama informacija tyrimų metu. Atsižvelgdama į tai Komisija taip pat kuria „Duomenų apsaugos akademiją“ – platformą, kurioje ES ir užsienio duomenų apsaugos institucijos galėtų dalytis žiniomis, patirtimi ir geriausia praktika siekiant palengvinti ir remti privatumo užtikrinimo institucijų bendradarbiavimą.

3 TOLESNI VEIKSMAI

Siekiant visapusiškai išnaudoti BDAR teikiamas galimybes svarbu sukurti suderintą požiūrį ir bendrą Europos duomenų apsaugos kultūrą bei skatinti veiksmingesnį ir labiau suderintą tarpvalstybinių bylų nagrinėjimą. Šių veiksmų pageidauja asmenys ir bendrovės ir jie yra pagrindinis ES duomenų apsaugos taisyklių reformos tikslas. Lygiai taip pat svarbu užtikrinti, kad visos BDAR numatytos priemonės būtų visapusiškai naudojamos, kad reglamentas būtų veiksmingai taikomas asmenims ir bendrovėms.

Komisija su valstybėmis narėmis toliau tarpusavyje keisis informacija apie BDAR įgyvendinimą ir prireikus toliau naudosis visomis turimomis priemonėmis, kad skatintų valstybes nares laikytis įsipareigojimų pagal BDAR.

Atsižvelgiant į atliekamą nacionalinės teisės aktų vertinimą, trumpą praktinės patirties nuo BDAR taikymo pradžios laiką ir tai, kad daugelyje valstybių narių konkrečių

[62] Šiuo metu 84 PPO narės dalyvauja keliašalėse derybose dėl elektroninės prekybos pagal 2019 m. sausio 25 d. Davose ministrų priimą bendrą iniciatyvos pareiškimą. Šio proceso metu ES 2019 m. gegužės 3 d. pateikė savo siūlomą tekstą dėl būsimų taisyklių ir įsipareigojimų elektroninės prekybos srityje. Šiame pasiūlyme numatytos duomenų judėjimo ir asmens duomenų apsaugos horizontaliosios nuostatos: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/may/tradoc_157880.pdf.

sektorių teisės aktai vis dar peržiūrimi, dar per anksti daryti galutines išvadas apie esamą susiskaidymą. Dėl galimos įstatymų kolizijos valstybėms narėms įgyvendinant galimybę konkrečiau apibrėžti taisykles, pirmiausia būtina geriau suprasti pasekmes duomenų valdytojams ir duomenų tvarkytojams[63].

Sprendžiant šias problemas susijusi nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo jurisprudencija padeda formuoti nuoseklų duomenų apsaugos taisyklių aiškinimą. Nacionaliniai teismai neseniai priėmė sprendimus, kuriais BDAR neatitinkančias nacionalinių įstatymų nuostatas pripažino negaliojančiomis[64].

Kalbant apie tarptautinį aspektą, Komisija toliau pirmiausia sieks skatinti duomenų apsaugos taisyklių konvergenciją, kaip būdą užtikrinti saugų duomenų judėjimą. Tai apima įvairių formų parengiamąjį darbą, pavyzdžiui, dėl vykdomų reformų siekiant priimti naujus ar atnaujintus duomenų apsaugos teisės aktus, arba sąvokos „Laisvas duomenų judėjimas esant pasitikėjimui“ skatinimą daugiašaliuose forumuose. Tai taip pat yra įvairūs dialogai dėl tinkamumo ir duomenų perdavimo priemonių rinkinio modernizavimas ir plėtojimas atnaujinant standartines sutarčių sąlygas ir sukuriant pagrindą nustatyti sertifikavimo mechanizmus. Prie šio darbo taip pat priskiriamos tarptautinės derybos, pavyzdžiui, tarpvalstybinės prieigos prie elektroninių įrodymų srityje, siekiant užtikrinti, kad perduodant duomenis bus taikomos reikiamos duomenų apsaugos priemonės. Galiausiai, dalyvaudama derybose dėl duomenų apsaugos užtikrinimo institucijų tarptautinio bendradarbiavimo ir savitarpio pagalbos, Komisija sieks, kad konvergencija egzistuotų „ne tik knygose, bet ir realybėje“.

Remiantis šiuo vertinimu dėl BDAR taikymo nuo 2018 m. gegužės mėn., buvo nustatyti toliau nurodyti veiksmai, kurie būtini siekiant padėti jį taikyti.. Komisija jų įgyvendinimą stebės taip pat atsižvelgdama į tai, kad 2024 m. turės būti pateikta vertinimo ataskaita.

Teisinės sistemos įgyvendinimas ir pildymas

Valstybės narės turėtų:

- savo sektorių teisės aktus baigti derinti su BDAR;
- apsvarstyti galimybę riboti konkretumo sąlygų naudojimą, dėl kurio gali atsirasti susiskaidymas ir gali būti pakenkta laisvam duomenų judėjimui ES;
- įvertinti, ar nacionalinės teisės aktai, kuriais įgyvendinamas BDAR, jokiais atvejais neviršija valstybės teisės aktuose numatytų ribų.

Komisija:

- tęs dvišalį keitimąsi informacija su valstybėmis narėmis dėl nacionalinių teisės aktų atitikties BDAR, be kita ko, dėl nacionalinių duomenų apsaugos institucijų nepriklausomumo ir išteklių; naudosis visomis turimomis priemonėmis, įskaitant pažeidimo nagrinėjimo procedūras, siekdama užtikrinti, kad valstybės narės laikytųsi BDAR;

[63] Plg. Tarybos poziciją ir išvadas dėl BDAR taikymo.
[64] Taip įvyko Vokietijoje ir Ispanijoje, o Austrijoje buvo panaikinta nacionalinės teisės aktų spraga.

- rems valstybių narių tolesnį keitimąsi nuomonėmis ir nacionaline praktika temomis, kurioms nacionaliniu lygmeniu taikomi papildomi reikalavimai, siekiant sumažinti bendrosios rinkos fragmentaciją, kaip antai dėl asmens duomenų tvarkymo sveikatos apsaugos ir tyrimų tikslais, ar asmens duomenų, kurie turi būti derinami su kitomis teisėmis, pavyzdžiui, saviraiškos laisve, tvarkymo;
- rems nuoseklų duomenų apsaugos sistemos taikymą naujoms technologijoms, kad būtų remiamos naujovės ir technologinė plėtra;
- naudodama BDAR valstybių narių ekspertų grupę (ji buvo įkurta pereinamuoju laikotarpiu iki BDAR taikymo pradžios) skatins diskusijas ir dalijimąsi patirtimi tarp valstybių narių ir su Komisija;
- aiškinsis, ar, atsižvelgiant į tolesnę patirtį ir reikšmingą jurisprudenciją, gali būti tikslinga siūlyti būsimus tikslinius tam tikrų BDAR nuostatų pakeitimus, ypač dėl mažųjų ir vidutinių įmonių, kurių pagrindinė veikla nėra asmens duomenų tvarkymas (mažos rizikos įmonių), duomenų tvarkymo įrašų[65] ir galimo vaikų amžiaus, kai jie gali duoti sutikimą dėl informacinės visuomenės paslaugų, suderinimo.

Užtikrinimas, kad būtų išnaudotas visas naujosios valdymo sistemos potencialas

Valdyba ir duomenų apsaugos institucijos raginamos:

- remdamosi savo narių žiniomis ir labiau įtraukdamos sekretoriatą sukurti veiksmingas duomenų apsaugos institucijoms skirtas priemones dėl bendradarbiavimo ir nuoseklumo užtikrinimo mechanizmų veikimo, įskaitant dėl procedūrinių aspektų;
- remti BDAR taikymo ir vykdymo suderinimą naudojant visas turimas priemones, be kita ko, plačiau paaiškinant pagrindines BDAR sąvokas ir užtikrinant, kad nacionalinės rekomendacijos visiškai atitiktų Valdybos priimtas gaires;
- skatinti naudotis visomis BDAR numatytomis priemonėmis, kad būtų užtikrintas nuoseklus jo taikymas;
- gerinti duomenų apsaugos institucijų bendradarbiavimą, pavyzdžiui, atliekant bendrus tyrimus.

Komisija:

- toliau atidžiai stebės faktinį ir visišką nacionalinių duomenų apsaugos institucijų nepriklausomumą;
- skatins reguliavimo institucijų bendradarbiavimą (ypač konkurencijos, elektroninių ryšių, tinklų ir informacijos saugumo bei vartotojų politikos srityse);

[65] BDAR 30 straipsnio 5 dalis.

- rems Valdybos svarstymus dėl nacionalinių duomenų apsaugos institucijų taikomų procedūrų siekdama pagerinti bendradarbiavimą tarpvalstybinėse bylose.

Valstybės narės:

- skirti pakankamai išteklių duomenų apsaugos institucijoms, kad jos galėtų atlikti savo užduotis.

Parama suinteresuotiesiems subjektams

Valdyba ir duomenų apsaugos institucijos raginamos:

- konsultuojantis su suinteresuotaisiais subjektais priimti tolesnes gaires, kurios būtų praktiškos, lengvai suprantamos ir kuriose būtų pateikti aiškūs atsakymai ir išvengta dviprasmiškumo klausimais, susijusiais su BDAR taikymu, pavyzdžiui, dėl vaikų duomenų tvarkymo ir duomenų subjekto teisių, įskaitant naudojimąsi teise susipažinti su duomenimis ir teise reikalauti juos ištrinti;
- peržiūrėti gaires, kai atsižvelgiant į patirtį ir pokyčius, įskaitant Teisingumo Teismo jurisprudenciją, reikia papildomų paaiškinimų;
- parengti praktines priemones, pavyzdžiui, suderintas duomenų apsaugos pažeidimų formas ir supaprastintus duomenų tvarkymo veiklos įrašus, siekiant padėti mažos rizikos MVĮ vykdyti savo įsipareigojimus.

Komisija:

- nustatys standartines sutarčių sąlygas, taikomas ir tarptautiniam duomenų perdavimui, ir duomenų valdytojo ir tvarkytojo santykiams;
- numatys priemones, kuriomis būtų paaiškintas ir (arba) pagrįstas duomenų apsaugos taisyklių taikymas vaikams[66];
- atsižvelgdama į Duomenų strategiją tirs praktines priemones, kad asmenims būtų lengviau dažniau naudotis teise į duomenų perkeliamumą, suteikiant jiems daugiau galimybių kontroliuoti, kas gali susipažinti su automatiškai sukurtais duomenimis ir juos naudoti;
- remti standartizavimą ir (arba) sertifikavimą, visų pirma kibernetinio saugumo aspektų srityje, bendradarbiaujant Europos Sąjungos kibernetinio saugumo agentūrai (ENISA), duomenų apsaugos institucijoms ir Valdybai;
- prireikus naudosis savo teise prašyti Valdybos parengti gaires ir nuomones konkrečiais suinteresuotiesiems subjektams svarbiais klausimais;
- prireikus ir visapusiškai atsižvelgdama į Valdybos funkcijas teiks rekomendacijas;
- remti duomenų apsaugos institucijų veiklą, kuria MVĮ sudaromos palankesnės sąlygos įgyvendinti BDAR įpareigojimus, teikiant finansinę paramą, visų

[66] Komisijos projektas dėl amžiaus nustatymo priemonių – bandomasis projektas siekiant pademonstruoti sąveikią vaikų apsaugos, įskaitant amžiaus tikrinimą ir tėvų sutikimą, techninę infrastruktūrą. Numatoma, kad juo bus padedama įgyvendinti vaikų apsaugos mechanizmus, grindžiamus galiojančiais ES teisės aktais, susijusiais su vaikų apsauga internete.

pirma praktinėms gairėms ir skaitmeninėms priemonėms, kurias galima pakartoti kitose valstybėse narėse.

Naujovių skatinimas

Komisija:

- stebės BDAR taikymą naujoms technologijoms, taip pat atsižvelgdama į galimas būsimas iniciatyvas dirbtinio intelekto srityje ir pagal Duomenų strategiją;
- skatins (be kita ko, teikdama finansinę paramą) parengti ES elgesio kodeksų sveikatos ir mokslinių tyrimų srityse projektus;
- atidžiai stebės programėlių kūrimą ir naudojimą esant COVID-19 pandemijai.

Valdyba raginama:

- priimti gaires dėl BDAR taikymo mokslinių tyrimų, blokų grandinės ir kitos galimos technologinės plėtros srityse;
- peržiūrėti gaires, kai dėl technologinės plėtros reikia pateikti daugiau paaiškinimų.

Tolesnė duomenų perdavimo priemonių rinkinio plėtra

Komisija:

- sieks dialogo tinkamumo klausimais su suinteresuotomis trečiosiomis šalimis, atsižvelgdama į savo 2017 m. komunikate „Keitimasis asmens duomenimis ir jų apsauga globalizuotame pasaulyje“ nustatytą strategiją, be kita ko, jei įmanoma, įtraukdama duomenų perdavimą kriminalinės teisėsaugos institucijoms (pagal Duomenų apsaugos teisėsaugos srityje direktyvą) ir kitoms valdžios institucijoms; prie to priskiriamas ir kuo greitesnis su Korėjos Respublika vykdomo tinkamumo vertinimo proceso užbaigimas;
- baigs atliekamą esamų sprendimų dėl tinkamumo vertinimą ir pateiks ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai;
- baigs modernizuoti standartines sutarčių sąlygas, kad jos būtų atnaujintos atsižvelgiant į BDAR, apimtų visus reikšmingus duomenų perdavimo atvejus ir labiau atitiktų šiuolaikinę verslo praktiką.

Valdyba raginama:

- papildomai paaiškinti tarptautinio duomenų perdavimo taisyklių (V skyrius) ir BDAR teritorinės taikymo srities (3 straipsnis) sąveiką;
- užtikrinti veiksmingą nuostatų, įskaitant, jei taikoma, dėl atstovo paskyrimo (27 straipsnis), vykdymą trečiosiose šalyse įsisteigusių veiklos vykdytojų, patenkančių į BDAR teritorinę taikymo sritį, atžvilgiu;
- racionalizuoti įmonėms privalomų taisyklių vertinimą ir patvirtinimą, kad procesas būtų spartesnis;
- baigti darbą dėl elgesio kodeksų ir sertifikavimo mechanizmų, kaip duomenų perdavimo priemonių, struktūros, procedūrų ir vertinimo kriterijų.

Konvergencijos skatinimas ir tarptautinio bendradarbiavimo plėtojimas

Komisija:

- dalydamasi patirtimi ir geriausia praktika rems trečiosiose valstybėse vykdomas reformas dėl naujų ar modernizuotų duomenų apsaugos taisyklių priėmimo;
- bendradarbiaudama su Afrikos partneriais skatins reguliavimo konvergenciją ir rems priežiūros institucijų pajėgumų stiprinimą, kaip naujos ES ir Afrikos partnerystės skaitmeninio etapo dalį;
- įvertinti, kaip būtų galima palengvinti privačių veiklos vykdytojų ir teisėsaugos institucijų bendradarbiavimą, be kita ko, derantis dėl dvišalių ir daugiašalių duomenų perdavimo sistemų, kai užsienio baudžiamosios teisėsaugos institucijos turi prieigą prie elektroninių įrodymų, kad būtų išvengta teisės kolizijos, kartu užtikrinant tinkamas duomenų apsaugos priemones;
- bendradarbiaus su tarptautinėmis ir regioninėmis organizacijomis, pavyzdžiui, EBPO, Pietryčių Azijos valstybių asociacija ar G 20, kad skatintų patikimą duomenų judėjimą pagal aukštus duomenų apsaugos standartus, taip pat atsižvelgiant į iniciatyvą „Duomenų judėjimas esant pasitikėjimui“;
- įsteigs „Duomenų apsaugos akademiją“, kad būtų palengvintas ir remiamas Europos ir tarptautinių reguliavimo institucijų keitimasis informacija;
- be kita ko, vykdydama derybas dėl bendradarbiavimo ir tarpusavio pagalbos susitarimų rems tarptautinį priežiūros institucijų bendradarbiavimą siekiant užtikrinti teisės aktų vykdymą.